

Barta Gergely

Barta Gergely (1978) zeneszerző, egyházzenesz. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatójaként a karvezetés- (2002), az egyházzene- (2003) és a zeneszerzés szakon (2006) szerzett diplomát. Tanulmányait 2004-től az intézmény mesteriskolájában folytatta. Zeneszerzőként három évig (2006–2008) Kodály Ösztöndíjban részesült. 2005-től 2008-ig az MTA-TKI kutatójaként a cantus planus multiplex közép-európai készletének kutatásával foglalkozott. 2007-től tanít a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zeneszerzés szakán. 2009-től a gödöllői Premontrei Gimnázium, Egyházzenei Szakközépiskola és Diákotthon tanára. 2000-től a Schola Hungarica tagja. 2009-től a Gödöllői Kántorátus-, 2011-től pedig a Ferencvárosi Schola énekese.

Egyházzenei mesterdoktori (DLA) vizsgája részeként a szóbeli szigorlatot *Ruppert István*, *Papp Márta* és *Enyedi Pál* előtt tette le 2007. március 7-én. Témái: I. A XVI. század orgonazenéje, II. Muszorgszkij dalai, III. Az orgona szerepe a katolikus liturgiában.

Mesterdoktori vizsgaliturgiáját és koncertjét 2007. május 5-én a pasaréti Páduai Szent Antal-templomban Balogh Piusz OPraem (celebráns) és a Discantus énekegyüttes közreműködésével tartotta meg.

Barta Gergely: „*Premontrei vesperás*” — Dominica ad vespervas per annum secundum Breviarium Praemonstratense cum cantibus ex Antiphonario Praemonstratensi

I. Praeludium „Deus in adiutorium” (orgona)	VI. Psalmus 112.
II. Postludium (orgona)	VII. Falsobordone III. (5 voci)
III. Falsobordone I. (5 voci)	VIII. Hymnus (orgona)
IV. Psalmus 110.	IX. Magnificat (6 voci)
V. Falsobordone II. (3 voci)	X. Virgo Dei Genitrix (12 voci)

Cor Kee: *Credo – 50 psalmbewerkingen*

I. Psalm 4	V. Psalm 8
II. Psalm 140	VI. Psalm 142
III. Psalm 137	VII. Psalm 5a
IV. Psalm 6	

Disszertációját (témavezető: *Jeney Zoltán*) 2007. május 8-án a Zeneakadémián summa cum laude minősítéssel védte meg. Opponense *Papp Márta* és *Soós András*, a bizottság elnöke *Dobszay László* volt.

Stílus és funkcionalitás kapcsolata kortárs holland szerzők orgonaműveiben

Az értekezés témája —stílus és funkcionalitás kapcsolata— határterület, egyházzenei és kompozíciós szempontból egyaránt megközelíthető. Kortárszenei környezetben való vizsgálatát —bár az értekezés a holland orgonairodalommal foglalkozik— az utóbbi fél évszázad hazai egyházzenei termésének sajátosságai, szembevetendő hiányosságai teszik indokolttá. Az értekezés arra keresi a választ, hogy miként lehetséges a század folyamán megjelent, a világi zenében meghonosodott kompozíciós eljárásoknak a liturgia követelményeivel való egyesítése, illetve milyen mértékben tartalmaz a repertoár e kihívásra érvényes választ adó, a problémában rejlő lehetőségeket kutató, kiaknázó orgonaműveket.

A kortárs holland repertoáron belül, melynek kialakulására és koncertéletben való folyamatos jelenlétére a különböző alapítványok, rádióadók, folyóiratok és oktatási intézmények alkotta háttér is ösztönzőleg hatott, az orgona irodalmát egy néhány száz művet számláló műcsoport képviseli. Ennek mintegy hetedét teszik ki az egyházi dallamokat is tartalmazó darabok, melyek közt a nagyhéthez és a húsvéthoz kapcsolódó tételek túlsúlya figyelhető meg.

A kortárs holland orgonairodalom stilisztikai jellemzéséhez a század három legfontosabb áramlata, a dodekafónia (és szerializmus), az experimentális zene és a neo-irány szolgáltattámpontokat. Mindhárom áramlatot számos mű képviseli az utóbbi ötven év termésében, valamennyi kapcsolatot talált az orgonával, sőt az egyházi dallamkinccsel is. Az egyházi dallamokat is tartalmazó művek túlnyomórészt a neo-irányzathoz sorolható komponisták művei, akik az öröklött forma- és harmóniavilág egyénítésével próbálkoztak több-kevesebb sikerrel. Azt, hogy egy mű kvalitásait nem elsősorban elemei, hanem az elemek egyéni alkalmazása által éri el, számos példa igazolja. Gyakran eredményez ellentmondásos helyzeteket a század különböző kompozíciós-technikai eredményeinek rutinszerű, normakövető alkalmazása, míg egy-egy innovatív elme egy kölcsönvett dallam néhány hangból álló, modális hangkészletére alapozva is képes figyelemre méltó megoldásokat kialakítani.

Egyazon szerző világi művei és egyházi kölcsönanyagot tartalmazó vagy liturgikus használatra szánt kompozíciói közt gyakran figyelhető meg stíluskülönbség. A két műcsoport stílusbeli azonossága elsősorban a neo-irányzat képviselőire jellemző, bár kivételek minden esetben akadnak. Azon darabok száma, melyekben a más területeken kielélt kompozíciós eljárásokat szerzőjük sikeresen ülteti át a liturgikus zene területére, igen csekély. E darabok ugyanakkor kitűnő példái annak, hogy a művelet lehetséges.

A zeneszerzők hangszerrel kapcsolatos lehetőségeit a XX. század második felének holland orgonaépítészete igen különböző irányokba bővítette, elsősorban a historikus mozgalom és Adriaan Daniël Fokker 31 hangos kísérleti hangszerei (Fokker-orgona, archifoon) révén. Míg a kísérleti hangszereknek csak

szerény, néhány tucat szóló- és kamaraművet számláló irodalma alakult ki, az egyházzenevel pedig nem találtak —nem is kereshettek— kapcsolatot, addig a historikus hangszerek számos —néhány esetben kivételes minőséget hordozó— alkotás ihletői voltak. A kortárs holland orgonairodalom hangszerhasználat szempontjából is színes képet mutat, mely a zenetörténet korábbi korszakaiból származó regisztrációs sémák rutinszerű alkalmazásától az egyéni, gyakran az elektronikus zene komplex hangzásvilága felé közelítő effektusok notációs kérdéseket is felvető, egyházi kölcsönanyagot tartalmazó darabokban is szemügyre vehető alkalmazásáig terjed.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Hollandia zenei élete a XX. század második felében	6
1.1. Alapítványok	6
1.2. Koncertélet	8
1.3. Lemezfelvételek, rádiók	10
1.4. Oktatás	12
1.5. Folyóiratok	13
1.6. Szervezetek, konferenciák, ösztöndíjak	14
1.7. Liturgia és zene	14
1.7.1. Egyházzenei képzés	14
1.7.2. Az egyházzenei szolgálat személyi háttere	16
1.7.3. A liturgia zenéje	16
2. Repertoár	18
2.1. Kölcsönanyag	19
2.1.1. A feldolgozott dallamok	20
2.2. Műfaj	22
2.3. Biográfiaiak	24
3. Stílus és funkcionalitás	27
3.1. Stílusirányzatok	27
3.1.1. Dodekafónia, szerializmus	28
3.1.2. Experimentális zene	37
3.1.3. Neo-irányzatok	44
3.2. Egyházi kölcsönanyagra épülő művek	49
3.2.1. Gregorián dallamok feldolgozásai	49
3.2.1.1. Himnuszok	49
3.2.1.2. Önálló propriumtételtek	53

Magyar EGYHÁZZENE

XIX. évfolyam 2011/2012. 1. szám

A Magyar Egyházzenei Társaság

kiadványai,
továbbá alapszabálykivonata, értesítője, programjai megrendelhetők,
továbbá belépési szándék jelezhető vagy bővebb információ kérhető
a Társaság titkárától
(kizárólag levélben, az ún. „Régi Zeneakadémia” címén):

Meszéna Beáta
(Magyar Egyházzenei Társaság)

1064 Budapest, Vörösmarty u. 35.
(Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem)

A Társaság új drótpostacíme (e-mail):
met@vipmail.hu

A LFZE egyházzenetanszéke és a Társaság honlapja:
www.egyhazzene.hu

Elkerülhetetlen személyes megbeszélés,
ill. távmásolat (fax) küldése esetén használható:
tel./fax: (36-1) 344-67-21

A felelős szerkesztő drótpostán elérhető:
deribalazs@gmail.com

KIADJA
A MAGYAR EGYHÁZZENEI TÁRSASÁG